

T.C.
DIŞIŞLERİ BAKANLIĐI
DoĐu Asya Genel M¼d¼r Yardımcılığı

7/10556
GK: 46

ÇOK İVEDİ

Sayı : B.06.0.ADGY.0.0-026.21-2009/566932
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Kadir Ural

05 Temmuz 2010

TBMM BAŐKANLIĐINA

İlgi: 16.11.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-16987 sayılı yazıları.

Mersin Milletvekili Kadir Ural'ın, 7/10556 esas numaralı yazılı soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Ahmet DAVUTOĐLU
Dışışleri Bakanı

Ek: 2 sayfa

**MERSİN MİLLETVEKİLİ KADİR URAL'IN SAYIN BAKANIMIZA
YÖNELTİĞİ 7/10556 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİ**

SORU

Sincan Uygur Özerk Bölgesinde son olaylardan sonra 11 Uygur Türk'ü idama mahkum olmuştu. Bunlardan 9'unun infazı hunharca gerçekleşti.

1. Bu konuda Bakanlık ve şahsınız neler yaptı?
2. 9 Uygur Türk'ünün idamı ve 100'lercesinin kayıp olduğunu biliyorsunuz. Bu konuda Bakanlık olarak, her fırsatta kan akmasına karşı olduğunu söyleyen Sayın Başbakanla hangi çalışmaları yaptınız? Yaptıysanız bu idamları neden durduramadınız?

YANIT

Geçtiğimiz Temmuz ayında Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde (SUÖB) meydana gelen olayların ertesinde Bakanlığımızca 6 Temmuz, 8 Temmuz, 10 Temmuz ve 12 Temmuz tarihlerinde birer basın açıklaması yapılmış, ülkemizin olaylardan duyduğu endişe dile getirilmiştir. 12 Temmuz 2009 günü ÇHC Dışişleri Bakanı Yang Jiechi ile yaptığım uzun bir telefon görüşmesinde de bu konudaki hassasiyetimiz Çin tarafının dikkatine bir kez daha getirilmiştir.

Çin makamlarının verdikleri resmi rakamlara göre, olaylar neticesinde 197 kişi hayatını kaybetmiş, 1700'den fazla kişi yaralanmıştır. Ölen 197 kişi arasında 150'sinin Han soylu oldukları açıklanmıştır.

ÇHC Dışişleri Bakanı'nın Özel Temsilcisi sıfatıyla Büyükelçi Song Aiguo, Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki olaylar hakkında görüşmelerde bulunmak üzere Temmuz ayında ülkemizi ziyaret etmiştir. Özel Temsilci Song, bu vesileyle TBMM Başkanı Sayın Köksal Toptan, TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Sayın Zafer Üskül, şahsım ve Bakanlık Müsteşarımız tarafından kabul edilmiştir. Görüşmeler sırasında Özel Temsilci Song'a Çin'in bağımsızlığına, egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı gösterdiğimiz, ancak insan haklarının evrenselliği ilkesi ışığında, Uygur Türklerinin kendi vatanlarında, uluslararası insan hakları normları ve standartları dahilinde huzur, güvenlik ve refah içinde yaşamalarının sağlanmasını beklediğimiz vurgulanmıştır.

Sayın Üskül'ün Büyükelçi Song ile yaptığı görüşmede dile getirdiği talep üzerine, ÇHC Hükümeti bir TBMM heyetini Çin'e davet etmiştir. TBMM'nin yoğun gündemi

nedeniyle sözkonusu ziyaret henüz gerçekleştirilememiştir. Çin tarafı TBMM İnsan Hakları Komisyonu'ndan tarih önerisi beklemektedir.

Ayrıca, olayların hemen ardından ÇHC Hükümeti tarafından bölgeye davet edilen Türk basın mensupları durumu yerinde görme imkanı bulmuşlardır.

Devlet Bakanı Sayın Zafer Çağlayan, 29 Ağustos-1 Eylül 2009 tarihleri arasında ÇHC'ne gerçekleştirdiği ziyaret sırasında SUÖB'nde temaslarda bulunmuş ve ÇHC Başbakanı tarafından kabul edilmiştir. Sayın Çağlayan bir yandan ÇHC'nin toprak bütünlüğüne saygı gösterdiğimizi vurgulamış, diğer yandan Uygurların refah ve huzur içinde yaşamalarına verdiğimiz öneme dikkat çekmiştir.

5 Temmuz 2009'da SUÖB'nde meydana gelen olaylar sonucunda 9 kişi idam edilmiştir. Yargılama süreci halen devam etmektedir. Çin tarafı, duruşmalar boyunca sanıkların hukuk çerçevesinde yargılandıklarını, tüm yasal haklarını kullanarak, ana dillerinde savunma yaptıklarını; aralarında hayatını kaybedenlerin yakınlarının ve yaralananların da bulunduğu yüzlerce kişinin duruşmaları izlediğini ve izleyicilere anında çeviri yapıldığını duyurmuştur.

Türkiye olarak önceliğimiz, soydaşlarımızın kendi yurtlarında Han Çinlileriyle eşit koşullarda yaşamalarının sağlanmasıdır. Çin'deki insan hakları ihlalleri ülkemiz tarafından yakından takip edilmekte ve endişelerimiz her vesileyle Çin makamları nezdinde dile getirilmektedir. Öte yandan, 9 kişinin idam edilmesi Avrupa Birliği tarafından yapılan bir açıklamayla kınanmış, ülkemiz de Çin'de uygulanmakta olan idam cezasının kaldırılması ve uluslararası standartlara uygun adil yargılama yapılması çağrısında bulunan bu açıklamaya katılmıştır. Bununla birlikte, idam cezası Çin ceza hukuku sisteminden henüz kaldırılmadığı cihetle, Çin mahkemelerinin aldığı idam kararlarına karşı yaptırım gücü uygulayabilecek uluslararası bir mekanizma bulunmamaktadır.